

24. HORA SION

(Zjavenie Jána 14,1-13)

(4.videnie. Baránok vyhlasuje súd nad nepriateľmi)

*

Potom som uvidel (Ján), **a hľa, Baránok stál na vrchu Sion** (Mesiáš; podobne Joel 3,5; 4,17 > Apokalypsa Ezdrášova 13,35-40 > Apokalypsa Baruchova 2,42) **a s ním stoštyridsaťštyritisíc tých, čo mali na čele napísané jeho meno a meno Otca** (celé kresťanské spoločenstvo; podobne 7,4-8: *Poznačenie Božích služobníkov*). **A počul som hlas z neba; bol ako hukot veľkých vôd** (odkaz na rajske rieky) **a rachot mocného hromobitia** (výraz Božej prítomnosti; podobne 1,15: *Videnie siedmich svietnikov*; 19,6: *Videnie jazdca menom Pravý a Verný*; 6,1: *Štyria apokalyptickí jazdci*). **Hlas, ktorý som počul, znel, ako keď citaristi hrajú na svojich gitarách** (nástroje blahoslavenia Boha; odkaz na starozmluvnú liturgiu; podobne 5,8: *Apokalyptický baránok*; 15,2: Oslava Boha pred pliakami). **A spievali novú pieseň pred trónom** (blažené posolstvo o spáse), **štyrmi bytosťami a pred starcami** (odkaz na nebeskú suitu z kapitoly 4: *Apokalyptické bytosti; Dvadsaťštyri starcov*). **A tú pieseň** (pieseň víťazstva nad Antikristom; podobne 5,9: *Apokalyptický baránok*; podobne Žalm 33,3; 96,1; 149,1 > Izaiáš 42,10 > Sudcov 16,2) **sa nemohol nik naučiť** (vyvolení sa pieseň neučili - bola im daná, a ostatní sa ju nemohli naučiť, lebo ju nemohli počuť - nemali podiel na víťazstve - spáse), **iba tých stoštyridsaťštyritisíc vykúpených zo zeme. To sú tí, čo sa nepoškrvnili so ženami** (smilstvo a cudzoložstvo ako symbol modloslužobníctva; podobne Ozeáš 2,4-25 > Jeremiáš 2,2-6), **lebo sú panici** (nepodľahli pokušeniam cisárskeho kultu; panictvo/panenstvo ako vernosť Bohu; podobne Matúš 19,12 > Marek 12,25). **Tí nasledujú Baránka** (svojho skutočného ženícha), **kamkoľvek ide. Oni sú vykúpení z ľudí ako prvotiny Bohu a Baránkovi** (paralela k Jeremiášovi 2,3). **V ich ústach sa nenašla lož** (odkaz na Sofoniáša 3,13): **sú bez poškrvny** (odkaz na zmluvu medzi Bohom a človekom; starozákonné obetné predpisy: Exodus 12,5; Leviticus 23,12). **Potom som uvidel iného** (gr. *allos*; odkaz na postup udalostí ako v 8,7-13: Trúbenie štyroch anjelov) **anjela letieť stredom neba** (paralela k *Vtákoví Beda* z 8,13: *Rozlomenie siedmej pečate*). **A mal večné** (trvalá platnosť) **evanjelium** (radostná zvesť obecne; podobne Marek 13,10), **aby ho zvestoval obyvateľom zeme, každému národu, kmeňu, jazyku a ľudu** (celému svetu; podobne Izaiáš 25,6; Žalm 67,3). **Volal mocným hlasom: „Bojte sa Boha a vzdajte mu slávu, lebo prišla hodina jeho súdu** (odkaz na 1Samuelovu 6,5 > Izaiáša 42,12 > Jeremiáša 13,16), **a klaňajte sa tomu, ktorý stvoril nebo i zem, more i pramene vôd** (odkaz na Exodus 20,11).“ **Za ním išiel iný anjel a volal: „Padol, padol veľký Babylon** (krycí názov Ríma; podobne Zjavenie 18,10: *Silný anjel o páde Babylonu*; odkaz na Izaiáša 21,9 > Jeremiáša 50,2; 51,8 > Daniela 4,27; podobne Ezdrášova apokalypsa 3,1-2,31 > Baruchova apokalypsa 67,7 > Veštby Sibylie 149-158 > 1Paralipomena 5,13 > 1Petra 5,13), **ktorý opájal všetky národy vínom vášne svojho smilstva** (podobne 18,3: *Silný anjel o páde Babylonu*)!“ **Po nich nasledoval iný, tretí anjel a volal mocným hlasom: „Ak sa niekto bude klaňať šelme a jej obrazu** (Rím a jeho predstaviteľ) **a prijme znak na svoje čelo alebo na svoju ruku** (odkaz na modlitebné remienky *tefilim*: Židia odmietajúci Kristovu zvesť sú tiež pohania), **aj ten bude piť z vína**

Božieho hnevu (zatratenie; odkaz na Jeremiáša 51,7), **nezriedeného vína, naliateho do kalicha Jeho hnevu** (odkaz na Izaiáša 51,17 > Jeremiáša 25,15 > Habakuka 2,16; podobne Zjavenie 18,6: *Silný anjel o páde Babylonu*) **a bude mučený ohňom a sírou** (odkaz na Sodomu Gomoru v Genezis 19,24; podobne Jozue 30,3 > Ezechiel 38,22 > 2Machabejských 2,5 a nasl.) **pred svätými anjelmi** (starozákonné pomenovanie Boha; podobne Izaiáš 66,24 > Daniel 12,2 > Apokalypsa Ezdrášova 7,36 > 1Henoch 48,9; Lukáš 12,9; 15,10) **a Baránkom. A dym ich múk bude stúpať na veky vekov a nebudú mať odдыхu vo dne v noci** (krajné utrpenie, zúfalstvo; podobne Izaiáš 34,9-10) **tí, čo sa klaňajú šelme... V tom je trpezlivosť svätých, ktorí zachovávajú Božie prikázania a vieru v Ježiša** (vytrvalosť viery kresťanov za všetkých okolností). **A počul som hlas z neba** (Pánov posol zo Zjavenia 1,1: Prológ)... **Blahoslavení sú mŕtvi, ktorí umierajú v Pánovi, už odteraz. Áno, hovorí Duch** (Duch Boží ako inšpirácia zjavenia; podobne Židom 3,7), **nech si odpočinú od svojich námah; ved' ich skutky idú s nimi**“ (dobré skutky ako podmienka spasenia: podobne Jób 31,6 > Príslovia 16,2; 21,2; dobré skutky ako odovzdaná viera v Krista; trvalá platnosť dobrých skutkov: podobne 1Timoteovi 4,16 > 2Korinským 5,9; Filemonovi 1,23; *eschatologická útecha určená Kristovým verným, presnejšie maloázijským zborom, ktorým je Zjavenie adresované).

Námet Hora Sion je typovo prevzatý z námetu *Uctievanie baránka* (Zjavenie 7,9-17). Zobrazuje baránka Božieho Krista ako stojí na pahorku (hora Sion ako symbol Cirkvi) a pod ním vyviera prameň živej vody, stotožňovaný s riekou Jordán v jej kresťanských súvislostiach (krst). Hora Sion sa objavuje už na ranokresťanských mozaikách (apsida baziliky v Nole vo Francúzsku, 4.st.) a udržala sa až do neskorého stredoveku (Gentský oltár, 1425-1432).

*

Odkaz verša (14,4) na veriacich ako na tých, ktorí sa nepoškrvnili so ženami chápu interpreti rôzne. Najčastejšie sa vníma symbolicky ako vyjadrenie duchovnej nepoškrvnenosti, opaku modloslužobníctva. V týchto súvislostiach sa pripomína *Podobenstvo o desiaticich pannách*, (Matúš 25,1-13), kde čistota piatich panien je obrazom vernosti Kristovmu učeniu.

Katolícky výklad, vychádzajúci z učenia cirkevných otcov Augustína z Hippo Regia (†340) a Hieronyma (†420), vidí v **panicoch/parthenos** tých, ktorí sa zriekli pohlavného styku so ženami aj v rámci manželstva. Aj tento výklad hľadá oporu v evanjeliách (Matúš 19,12; Marek 12,25; Lukáš 16,18), keď Ježiš vysvetľoval podstatu kresťanského manželstva a označil zrieknutie sa manželstva z lásky k Bohu za zásluhný skutok, pomocou ktorého je možné dosiahnuť kresťanskú dokonalosť (podobné stanovisko k panenstvu, manželstvu a pohlavnej zdržanlivosti zaujímal apoštol Pavol v Prvom liste Korinťanom 7,10-11). Aj v starej cirkvi boli skupiny, ktoré pokladali manželstvo s jeho telesným stykom za poškrvňujúce. K nim patrila smyrenský biskup Polykarp (†155), ktorý bol Jánovým žiakom (Polykarpov List Filipanom, 5,3). Jednako len tento výklad verša (14,4) naráža na skutočnosť, že nikde v Novom zákone nie je otvorená výzva k celibátu. Navyše grécky výraz parthenos neznamenal iba panic, ale aj žijúci mravne čisto. Navyše niektorí apoštoli žili v manželskom zväzku (Peter). Niektorí vykladači práve preto pokladali verš za dodatočnú vsuvku, ktorou

chceli mnísi obhájiť celibát, predstaviť ho ako vzorové správanie a zabezpečiť si vyšší spoločenský status.

Stredoveký **celibát** mužov (askétov, mníchov a kňazov) sa v určitom ohľade zrodil z dobového opovrhovania a nevraživosti k ženskému pohlaviu, ktoré čiastočne pramenilo z *gnosticko-dualistického pohľadu na svet, ako večný zápas dvoch nezmieriteľných princípov svetla a tmy, ducha a hmoty, stálosti a premenlivosti...dobra a zla. V tomto filozoficko-náboženskom svete protikladov bola žene stále viac prisudzovaná sféra tmy, hmoty... a zla. Z pohľadu mužov, ktorí sa usilovali upriamiť svoj život na duchovné ciele, bolo najlepšie ženskej (pozemskej) sfére sa úplne vyhnúť. To platilo predovšetkým pre nositeľov cirkevného úradu, kňazov, ktorí prijali svätenie. Postupné privilegovanie tých kresťanov, ktorí mali na starosti náboženský život obce, vznik kresťanskej kňazskej vrstvy a jej sakralizácia, zrod dvoch stavov, kvalifikovaných kňazských obetníkov (lat. sacrificuli ac vates) a obyčajných laikov, mala dopad na život kňazov. Popri rôznych privilégiách, ktoré funkcia prinášala (boli zbavení niektorých daní), sa začalo sa od nich žiadať, aby okrem výkonu posvätnej služby viedli aj posvätný život. Pod pojmom svätosť sa začal črtať predovšetkým obraz sexuálnej zdržanlivosti. V ďalších storočiach sa zrodil skutočný kult panictva a panenstva, oslavujúci pohlavnú zdržanlivosť. Vedľa toho pôsobili na myslenie kňazov príklady askétov, ktorí sa v ranej cirkvi tešili veľkej úcte.

Ranostredoveký celibát, predovšetkým celibát žien, bol na samom počiatku vecou osobnej voľby a tým aj istej statočnosti a vzdoru: žena sa vzdávala svojej (nanútenej) prvoradej funkcie a povinnosti, slúžiť manželovi a plodiť deti. Vyjadrovala tak svoju potrebu zasľubiť svoj život inému, duchovnému cieľu. V 4.storočí sa okolo cirkevného otca Hieronyma sústreďujú zbožné ženy (Paula, zbožná vdova spriaznená so vznešenou rímskou rodinou Scipionovcov a Cracchovcov, a jej dcéra Eustochium). Zakladajú spolu s ďalšími spoločničkami v Betleheme ženský kláštor, ktorý sa časom premenil na skutočné študijné centrum. Vzdelaná Paula svojimi hmotnými prostriedkami a veľkou znalosťou gréčtiny pomáhala v rokoch 383-384 Hieronymovi s prekladom Biblie do latinčiny. Tým sa líšili prvé ženské kláštory od mužských kláštorov, ktoré boli zasvätené skôr odriekaniu, rozjímaniu a pokániu.

*

Hora Sion (správne Sion) je totožná s vrchom Chermon v Antilibanonskom pohorí alebo aspoň s jednou jeho časťou (Deuteronomium 4,48). Hebrejské slovo **Sion** (kopček) je zrejme iba iným tvarom mena **Sirjón** (pancier), ktorý sa nachádza v Deuteronomiu (3,9) a ktorý kanaánski Amorejčania znali ako Senír a považovali ho za miesto zasvätené Baalovi. Na vrcholku Sionu/Chermonu vo výške 2814 m leží väčšinu roku sneh. Jeho roztápajúce sa ľady prinášajú životodarnú vlahu do vyprahnutej krajiny a sú hlavným zdrojom vôd Jordánu. Zrejme preto Žalm (133,3) opisuje pôvab bratskej zhody slovami: „Ako dobré a milé, keď bratia žijú pospolu...sťa rosa na Chermonu, čo padá na vrchy sionské.“ Sion ako dnešný Džebel es-Šejk (Šejkova hora) leží 48km od Damasku blízko Cezarey Filipovej, čo viedlo niektorých bádateľov k domnienke, že by mohol byť tou vysokou horou z Matúša (9), na ktorej došlo k udalosti *Premenenia Pána* (pozri Christologický cyklus II.).

Celkom iné miesto predstavuje (jeruzalemský) **Sijón**, v Kralickej biblii a inde (predovšetkým vo výtvarnej terminológii) tiež uvádzaný ako Sion. Sijón (v hebr. **Cijjon/Cijon**) znamenalo pevnosť, miesto pôct. Podľa niektorých lingvistov slovo Sijón pochádza z arabského sána - chrániť. Zrejme pôvodne išlo o náhornú pevnosť a sídlisko Jebusejcov, kde sa tiež asi nachádzal náhrobok sýrskeho boha súmraku Šalima, ochrancu mesta (pozri Christologický cyklus II.: *Vjazd do Jeruzalema*), vytvárajúceho s bohom úsvitu Šarom božskú dvojicu. Keď kráľ Dávid v 10.st.pr.Kr.dobyl toto kanaánske sídlisko (2Samuelova 5,6), na oslavu ho premenoval Ir David (Mesto Dávidovo). Jeho syn Šalamún v ňom postavil Jahvemu prvý Chrám a tak vzniklo kráľovské a náboženské centrum Jeruzalem. Nevyhovujúce pôvodné vysvetlenie mena Cijjon sa koncovkou zmenilo na výraz "miesto, odkiaľ prichádzajú príkazy, prikázanie Božie." Cijjon/Sijón/Sion rýchlo nadobudol štatút svätého miesta. Neskôr sa Sijón stal poetickou narážkou na Chrámovú horu alebo Jeruzalem ako celok. Zvlášť Izaiáš mal výraz Sijón v obľube a označoval ním mesto Jeruzalem, celé Judské kráľovstvo i duchovné stredisko ľudstva: "Sijón bude vykúpený spravodlivosťou" (1,27); "Zo Sijónu vyjde zákon" (2,3). V Zachariášovi (8,2-4) o ňom boh Jahve hovorí: „Nesmierne horlím za Sijón a horlím zaň s veľkým hnevom. Toto hovorí Pán: vrátim sa na Sijón a budem bývať uprostred Jeruzalema a Jeruzalem sa bude volať verným mestom a vrchom Hospodina mocností, svätým vrchom.“ Židia verili, že na konci času príde Mesiáš a zhromaždí na Sijóne okolo seba svojich verných, obec spásy (Joel 3,5; Izaiáš 59,20; Zjavenie 14,1; Ezdrášova apokalypsa 13,25; 2Baruchova 40,2). Synonymom krajiny Izrael (hebr. **Erec Izrael**) sa stal výraz Sijón a to predovšetkým v stredovekej hebrejskej poézii, v skladbách nazývaných sionidy (Jehuda Halevi: Óda na Sijón). Keď rabín alebo kazateľ, končí svoju kázeň, pobožká záves svätostánku v *synagóge a cituje Izaiáša (59,20): „Vykupiteľ príde k Sijónu.“ Aj posledný verš izraelskej hymny (**Hatikva**) hovorí o zákonnom mieste pre slobodný ľud v "zemi Sijónu a Jeruzalema."

Slovný obrat "dcéra Sijónska" (Žalm 9,15), pôvodne vo význame dcéra izraelská, a meno Sijón vo význame Izrael prežili pád Jeruzalema v roku 70 a stali sa označením kresťanskej cirkvi. Či práve tento jeruzalemský Cijjon/Sijón/Sion alebo antilibanonský Sion/Senír/Chermón mal na mysli Ján vo vízii vyhlásenia súdu nad nepriateľmi, s určitou nevieme.

Sion, na ktorom stojí Baránok Kristus, vo verši 14,1 zrejme neznamena, že udalosti sa odohrajú v Jeruzaleme, hoci podľa Joela (3,5), židovských legiend a **kabaly** predstavoval (z pohľadu Židov) stred sveta (pozri kapitola *Posledný súd*). Skôr ide o symbol, o vyjadrenie súvislostí medzi starozákonnými a novozákonnými prisľúbeniami.